

A nyelv a magánéletünk része lett

A készülő törvénytervezet ellen, úgy tűnik, eredménytelenül tiltakozik a szakma

ZIMA SZABOLCS
E-MAIL: zima@inform.hu

Debrecen (HBN) – A készülőben lévő nyelvtörvényt az országgyűlési képviselők többsége elfogadhatónak tartja, talán mert úgy gondolják, hogy a magyar nyelv és a magyar nemzet védelme egy és ugyanaz. A szakma többnyire diszkriminatívnak itéli.

Többek között Kis Tamás nyelvész, a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének adjunktusa is, aki szerint minden nyelvtörvény kirekesztő, mert megkülönbözteti a nyelveket. A hamarosan a parlamenti képviselők elé kerülő tervezet a gazdasági reklámtörvényhez kapcsolódó szabályozás lenne, és az idegen nyelvű szlogenek, reklámmondatok ellen irányulna. Ha elfogadják, akkor a jövőben minden egyes (hazánkban főleg angol és német nyelvű) reklám-szöveg mellé ugyanakkora betűkkel (!) oda kell majd írni a magyar megfelelőjét is, bár a fordítás sok esetben szinte lehetetlen. (Nemhiába akadtak, akik a kormány imázsfornál kedvencével, a Happy End Kft. lefordításával kezdtek viccelődni az elmúlt időben.)

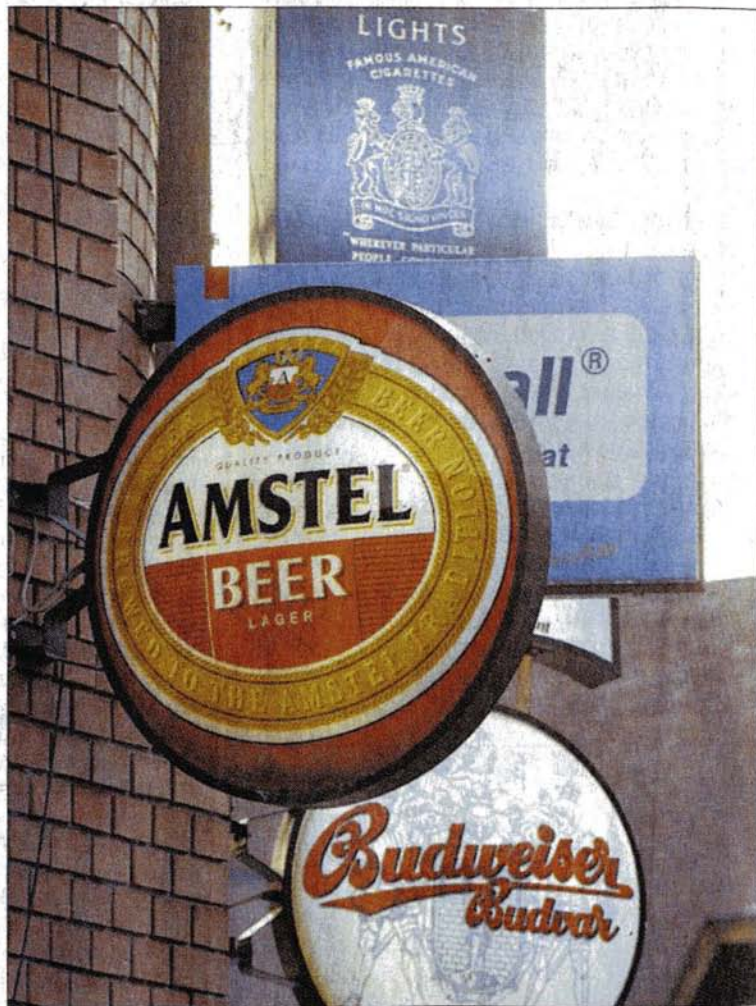
Nincs szebb s jobb

A törvény létrehozása a fenti megfontolás alapján bűjtetés, hiszen amikor az ember valamilyen nyelvet használ, kizárja a nem hozzá hasonlókat, kifejezi

vele, hogy a másik nem hozzá tartozik, s ekképpen a nyelv elsődleges funkciója nem is az információközlés, hanem a csoport összetartozásának kifejezője. A nyelv és nemzet ügyének összekapcsolása Magyarországon a XVIII. századra eredeztethető, amikor II. József nyelvtörvénye felélesztette bennünk a nemzeti öntudatot, s elindított egy olyan folyamatot, ami a szaknyelveket és az irodalmi nyelvet akarta megreformálni. Az újabb kori nyelvtörvények kiindulópontja viszont az, hogy a nyelvet meg kell védeni. De mitől? – teszi fel a kérdést Kis Tamás. A nyelv mindig megmenti saját magát, s csak akkor tűnhet el, ha a beszélői, a nép is eltűnik. A XIX. század utolsó harmadában mégis felbukkant a nyelv „hivatalos védelmezője”, a nyelv-művelés, ami mindig társadalmilag támogathatónak tűnő célokat tűzött ki maga elé, és hamarosan intézményesült. Míg ők különbséget tesznek nyelvek, sőt nyelvváltozatok között, addig a nyelvészek számára nincs szebb vagy jobb nyelv. Magyarországon így ma egyetlen intézményesült diszkrimináció létezik, ez pedig a nyelv-művelés, amely a mindenkori politika kiszolgálója lett; a két világháború között nyelvvédelemnek, a kádári időkben emberközpontú nyelv-művelésnek nevezte magát.

Jutalmazni kéne

A nyelvet nem lehet tehát törvényekkel szabályozni – tartják a nyelvészek –, s annak állandó változása egyáltalán nem káros

Az üzleti élet ellen irányul

Fotó: Czeglédi Zsolt

dolog. De ha mégis szabályozni akarnák valahogy, akkor a kanadai Quebec tartomány példáját kellene követni. Ott ugyanis nem büntetés jár a többség által beszélt angol nyelv használatáért, hanem jutalmazás a ki-

sebségi franciáért. Véleményem szerint a kormányoknak nem lehet nyelvkoncepciója – összegez Kis Tamás –, mert a nyelv a magánélet olyan részét képezi, amibe a politikának nem kellene beleszólnia.